

YAŞAM TABLOLARI

Yaşam tablosu doğuşları aynı zamana rastlayan bir kuşağın, yaşlar ilerlerken ölümler yoluyla nasıl azaldığını gösteren bir tablodur. Doğumları aynı zamana rastladığına göre bu kuşak bireyleri yaşadıkları müddetçe bütün yaşlara aynı anda girecek ve aynı anda bitireceklerdir. Ele alınan kuşak bireylerinin her yaşta hangi olasılıkla öldüğünü gösteren bu tablo, kuşak bireylerinin aynı anda doğması ile başlar ve kuşağın son bireyi ölünceye kadar devam eder.

Yaşam tablosunun dayandığı varsayımlar:

- 1) Yaşam tablosunda ele alınan kuşak göç hareketlerine karşı kapalıdır. Belirli sayıda doğumla başlayan kuşak sadece ölümler yoluyla azalır.
- 2) Yaşam tablosu kuşağı önceden belirlenmiş ve değişmeyen olasılıklara göre öleceklerdir.
- 3) Yaşlara göre kadın ve erkek ölüm olasılıkları arasında fark olduğundan, tablo tek cinsiyet için yapılır.
- 4) Yaşam tablosu 100000 gibi yuvarlak bir sayı ile başlar. Bu standart özellik hem aynı tablo içinde değişik yaşlardaki, hem de tablolar arasındaki karşılaştırmayı kolaylaştırır. Başlangıç sayısına yaşam tablosunun kökü denir.
- 5) Yaşam tablosu oluşturulurken, ilk yaşlar dışında ölümlerin yaş aralığı içinde dağıldığı kabul edilir.

İki türlü yaşam tablosu vardır:

- 1) Kısaltılmış yaşam tablosu
- 2) Tam yaşam tablosu

Kısaltılmış Yaşam Tablosu: Yaş aralığı geniş tutularak oluşturulan tabloya denir. Örneğin sadece sonu 0 ve 5 ile biten yaşlara göre oluşturulan tablo 5'er yıl aralıklı yaşam tablosudur.

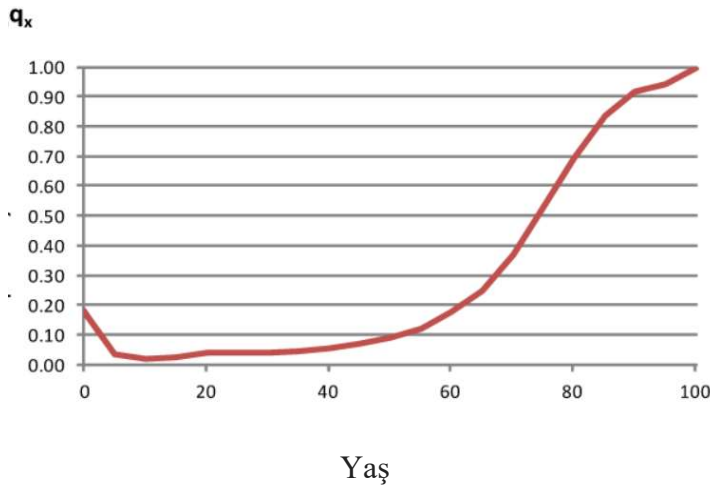
Tam Yaşam Tablosu: Yaşam tablosu tek yaşlara göre düzenlenmiş ise buna tam yaşam tablosu denir.

Yaşam Tablosunu Oluşturan Göstergeler

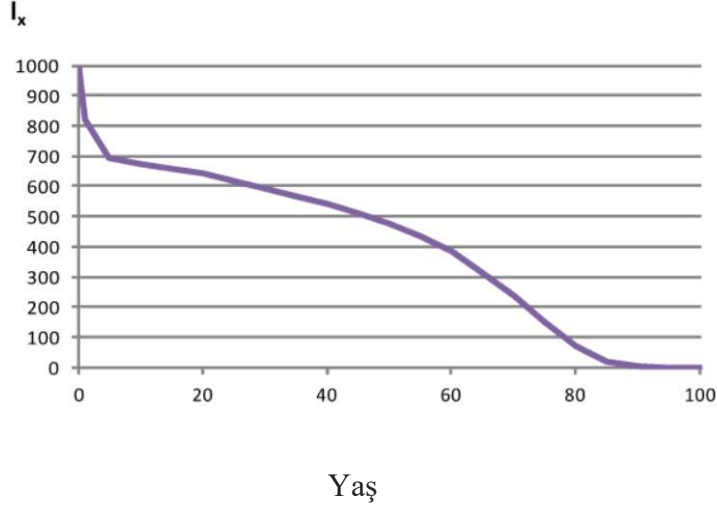
- 1) q_x : x ile $x + 1$ yaş arasında ölme olasılığı
- 2) p_x : x ile $x + 1$ yaş arasında yaşama olasılığı
- 3) l_x : x yaşında yaşayanların sayısı
- 4) d_x : x ile $x + 1$ yaş arasında ölenlerin sayısı
- 5) L_x : x ile $x + 1$ yaş arasında yaşanan birey yıl
- 6) T_x : x yaşından sonra toplam yaşanan birey yıl
- 7) e_x : x yaşından sonra kalan ortalama ömür

Not: Kısaltılmış yaşam tablosunda ise x ile $x + 1$ yerine x ile $x + n$ olarak alınacaktır.

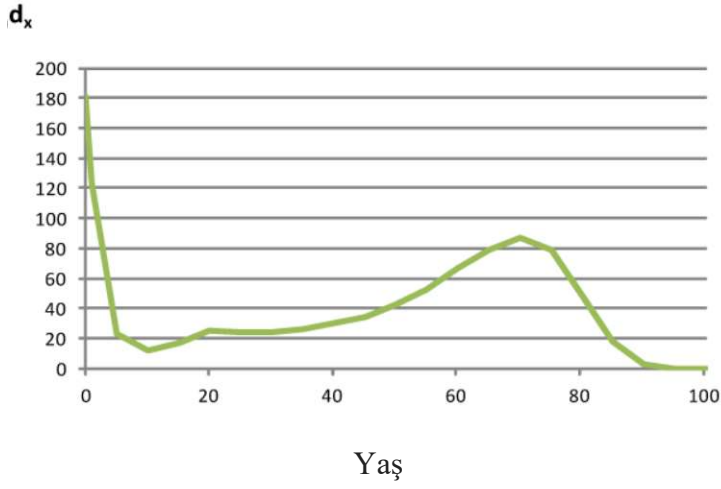
Aşağıda ölüm olasılığı, yaşayanların sayısı ve ölenlerin sayısı ile ilgili grafikler verilmiştir.

q_x ölüm olasılığı yaşlar ilerledikçe artar (ilk yaşlar hariç).

x yaşında yaşayanların sayısı l_x her zaman azalma gösterir.

Kaynaklar

1. Bařar, E. (2010). Demografiye Giriř. *Gazi Kitabevi, Ankara*.
2. Yusuf, F., Martins, J. M., Swanson, D. A., Martins, J. M., & Swanson, D. A. (2014). *Methods of demographic analysis*. Dordrecht: Springer.
3. Shryock, H. S., Siegel, J. S., & Larmon, E. A. (1975). *The methods and materials of demography* (Vol. 2). US Department of Commerce, Bureau of the Census.